

Op Stapel 2020-14

9 juli 2020

In de rubriek Op Stapel geven de collega's van de afdeling Onderwijsorganisatie en -personeel kort toelichting bij ontwerpregelgeving die eerstdaags wordt behandeld in het Vlaams Parlement (decreten) of door de Vlaamse Regering wordt goedgekeurd (besluiten).

De toelichting geeft de stand van zaken weer bij het afsluiten van de onderhandelingen in Sectorcomité X. Definitief uitsluitel kan uiteraard alleen de tekst geven die in het Belgisch Staatsblad wordt gepubliceerd.

Voor bijkomende inlichtingen kunt u terecht bij:
GO! onderwijs van de Vlaamse Gemeenschap
Onderwijsorganisatie en -personeel
Guido Liessens
guido.liessens@g-o.be

Had u graag zelf de tekst van het ontwerpdecreet of -besluit nagelezen?
Laat het weten aan:

Jan Brewee
jan.brewee@g-o.be

U kunt er ook terecht met uw commentaar, opmerkingen, bedenkingen en suggesties bij de toelichting.

In deze aflevering:

- **Onderwijsdecreet 30:** amendementen

Onderwijsdecreet 30 – amendementen

In [Op Stapel 2020-02](#) en [05](#) van 2 maart en 8 mei 2020 kreeg u toelichting bij het voorontwerp voor onderwijsdecreet 30.

Aan de tekst van het ontwerp werd later nog gesleuteld en ook in het Vlaams Parlement werd het decreet nog duchtig geamendeerd. Soms gaat het om beperkte wijzigingen aan de tekst waarvan u eerder al de toelichting kreeg.

BASISONDERWIJS

Leerplicht vanaf 5 jaar

Met ingang van 1 september 2020 wordt de leerplicht met een jaar vervroegd. Aan de structuur van het basisonderwijs verandert dat niets. Net zoals nu, zitten vijfjarigen dus ook in de toekomst in het kleuteronderwijs¹. Om aan de leerplicht te voldoen, moeten ze daar minstens **290** halve dagen aanwezig zijn en deelnemen aan alle onderwijsactiviteiten die voor hen of hun groep worden georganiseerd (met inbegrip van het eventuele taalintegratietraject). Het gaat dus om leerplicht die **deeltijds** wordt **ingevuld**. In die 290 halve dagen zitten eventueel ook de dagen afwezigheid die de directie ‘aanvaardbaar’ acht². De taalscreening in het gewoon onderwijs, nu nog op het moment dat de leerling instroomt in het lager onderwijs, vindt vanaf het schooljaar 2021-22 plaats bij het begin van de leerplicht. De Vlaamse Regering moet nog vastleggen met welk instrument, op welk moment en op welke wijze de screening gebeurt. Leerlingen waarvoor bij de screening blijkt dat zij het Nederlands onvoldoende machtig zijn om de leeractiviteiten op school te volgen, moeten een actief taalintegratietraject Nederlands volgen, met een taalbad³ of een even performant alternatief.

Anderstalige nieuwkomers hoeven niet gescreend te worden: zij krijgen hoe dan ook een actief taalintegratietraject Nederlands. Ook voor leerlingen die in de loop van het lager onderwijs instromen en het Nederlands onvoldoende beheersen, kan de school beslissen dat zij een taalintegratietraject moeten volgen.

Schoolbesturen kunnen het taalintegratietraject gezamenlijk (ook netoverschrijdend) organiseren. Een en ander impliceert nauwe samenwerking met de school waar de leerling is ingeschreven, voor het vervoer en de opvolging van de leerling. De leerkracht die het onderwijs in het taalintegratietraject verstrekt, wordt betrokken bij de beslissing over de duur en intensiteit van het traject. De leerling die een taalintegratietraject volgt, telt mee⁴ voor de financiering in de school waar hij is ingeschreven.

¹ Op de leerlingen na, uiteraard, die de klassenraad vervroegd toeliet tot het lager onderwijs. Ook voor zes- en zevenjarigen in het kleuteronderwijs is de leerplicht voltijds.

² Voor scholen met een afwijkende weekindeling bepaalt de Vlaamse Regering wat als een voldoende aanwezigheid moet worden beschouwd.

³ Intensieve onderwijsactiviteiten die tot doel hebben de leerling door onderdompeling in de onderwijstaal die te laten verwerven om een snelle integratie in de reguliere onderwijsactiviteiten mogelijk te maken. Het kan gaan om een voltijds traject. Een leerling kan tijdens zijn loopbaan in het basisonderwijs maximaal één schooljaar **voltijds** een taalbad of alternatief volgen.

⁴ Op de teldag.

Ook het minimale aantal halve dagen waarop een leerling (die zes is, maar nog geen zeven op het einde van het kalenderjaar waarin het schooljaar aanvangt) in het door de Vlaamse Gemeenschap erkende Nederlandstalige kleuteronderwijs aanwezig moet zijn geweest, om automatisch (zonder toelating van de klassenraad van de lagere school) tot het lager onderwijs toegelaten te worden, wordt vanaf 2020-21 van 250 op 290 gebracht. Hier gaat het wel degelijk om effectieve aanwezigheid: de aanvaardbaar geachte afwezigheden die de directie kan laten 'meetellen' voor het voldoen aan de leerplicht, komen daarvoor dus niet in aanmerking.

Vanaf het schooljaar 2021-22 moeten leerlingen bij de instap in het gewoon lager onderwijs (voor zover ze nog géén zeven zijn op het einde van het kalenderjaar waarin het schooljaar aanvangt) een gunstig advies hebben van de klassenraad waar ze het jaar voordien als kleuter school liepen. Dat advies slaat op hun beheersing van het Nederlands (als ze onvoldoende halve dagen aanwezig waren, kan het advies ruimer gaan, maar het slaat alvast **óók** op hun beheersing van het Nederlands). Is het advies ongunstig, dan moet de leerling alsnog een taalintegratietraject volgen. De klassenraad van de school waar de leerling lager onderwijs wil volgen, legt daarvoor de modaliteiten vast. Het advies van de kleuterschool wordt aan de ouders meegedeeld uiterlijk dertig juni; een ongunstig advies wordt schriftelijk gemotiveerd.

Bent u nog mee?

Een leerling die het jaar voordien onvoldoende halve dagen aanwezig was in een Vlaamse Nederlandstalige kleuterschool en daar een ongunstig advies kreeg, kan alsnog worden toegelaten door de klassenraad van de school waar de leerling lager onderwijs wil volgen. Ook hier slaat de beslissing alvast op de beheersing van het Nederlands (en ook dan is een taalintegratietraject mogelijk), maar andere overwegingen kunnen worden meegenomen. Hetzelfde geldt als het gaat om een leerling die het jaar voordien níét in een Vlaamse Nederlandstalige kleuterschool ingeschreven was; het is dan de klassenraad van de lagere school die bepaalt of de leerling kan instappen in het reguliere traject en/of een taalintegratietraject moet doorlopen. Wordt de leerling de toegang tot het lager onderwijs ontzegd, dan is het weer aan de klassenraad van de kleuterschool om te bepalen of de leerling het reguliere kleutertraject en/of een taalintegratietraject volgt. Dié beslissingen moeten de ouders worden meegedeeld uiterlijk de tiende schooldag in september of (als de leerling na het begin van het schooljaar wordt ingeschreven) uiterlijk de tiende schooldag sinds de inschrijving; een ongunstige beslissing wordt schriftelijk gemotiveerd.

Leerplichtige kleuters kunnen voor het volgen van een levensbeschouwelijk vak aansluiten bij leerlingen uit het lager onderwijs (zoals het al eerder kon voor leerlingen die verlengd in het kleuteronderwijs blijven). Het staat de ouders vrij daarvoor zelf een school te kiezen.

In het schoolreglement voor het kleuteronderwijs moet een rubriek worden opgenomen met richtlijnen over de aanwezigheid (met name van de leerplichtige kleuter) en het te laat komen.

Wie het graag allemaal nog eens rústig naleest – 's avonds voor het slapen gaan – verwijzen we naar omzendbrief [Bao/2020/02](#). U leest er ook dat het aantal van 290 halve dagen aanwezigheid voor een 5-jarige in het kleuteronderwijs ook wordt doorgetrokken naar de regelgeving met betrekking tot het groeipakket (selectieve participatietoeslag).

Eindtermen

In het schooljaar 2020-21 starten de werkzaamheden van de ontwikkelcommissies voor de nieuwe eindtermen lager onderwijs. Ook in het lager onderwijs (cf. eerste graad secundair onderwijs) wordt de notie *basisgeletterdheid* ingevoerd, alvast voor de competenties Nederlands en de wiskundige component van de competenties wiskunde, wetenschappen en technologie. De eindtermen basisgeletterdheid moeten door elke leerling worden bereikt op het einde van het vierde jaar lager onderwijs. In uitzonderlijke gevallen kan de klassenraad voor een leerling gemotiveerd beslissen dat die een eindterm basisgeletterdheid niet moet halen. De regering zal nog vastleggen wanneer de eindtermen basisgeletterdheid ingevoerd worden.

Overcapaciteitsgroep

Leerlingen met een verslag worden een overcapaciteitsgroep in het gewoon basisonderwijs. Het geeft scholen de mogelijkheid een leerling met een verslag⁵ alsnog in te schrijven, ook al werd de capaciteit bereikt; voor volgend schooljaar konden ze dat overigens al sinds 18 juni 2018.

SECUNDAIR ONDERWIJS

Vestigingsplaatsen – definitie

Vestigingsplaats wordt als volgt gedefinieerd: een geheel van gebouwde en ongebouwde onroerende gelegen binnen eenzelfde of aansluitende kadastrale percelen of op percelen die gescheiden zijn door maximaal twee kadastrale percelen en, eventueel, een weg⁶.

Voor de toepassing van de bepalingen betreffende het recht op inschrijving heeft een vestigingsplaats enkel betrekking op eenzelfde of aansluitende kadastrale percelen.

Secundair onderwijs programmatie van structuuronderdelen...

In een school voor voltijds gewoon secundair onderwijs⁷ worden structuuronderdelen vanaf 2021-22 geprogrammeerd per vestigingsplaats. Dat betekent dat structuuronderdelen die van dan af worden geprogrammeerd, niet meer kunnen worden aangeboden in vestigingsplaatsen waarvoor de programmatie niet was aangevraagd. Er zullen ook geen bijkomende vestigingsplaatsen meer in gebruik kunnen worden genomen zonder daar tegelijk structuuronderdelen voor te programmeren. Ook de verdere proliferatie van structuuronderdelen waarvoor de school al onderwijsbevoegdheid had vóór 2021-22, wordt beperkt. Enkel als alle vestigingsplaatsen van de school gelegen zijn in gemeenten met minder

⁵ Dat toegang verschaft tot het buitengewoon onderwijs.

⁶ Letterlijk staat er in het amendement: *‘of gescheiden door één van volgende mogelijkheden:*
a) *maximaal twee kadastrale percelen;*
b) *een weg.’*

Elders in de codex secundair onderwijs heet het *‘hetzij maximaal twee kadastrale percelen, hetzij een weg’*. Uit de verduidelijking door de overheid (of althans de poging daartoe aan de hand van voorbeelden) blijkt dat het *niét* om elkaar uitsluitende alternatieven gaat.

⁷ De maatregelen zijn ook van toepassing op duale structuuronderdelen in het centrum voor deeltijds beroepssecundair onderwijs dat deel zou uitmaken van de school voor voltijds secundair onderwijs.

dan 70.000 inwoners, zal de school die structuuronderdelen bijkomend (zonder programmatieprocedure) kunnen aanbieden in een (bestaande) vestigingsplaats waar ze nog niet in het aanbod zaten⁸.

... en van vestigingsplaatsen

Er komen (nieuwe) regels voor het openen van een nieuwe vestigingsplaats van een school voor gewoon of buitengewoon secundair onderwijs of een centrum DBSO vanaf het schooljaar 2021-22.

Het bestuur moet de ingebruikname bij de overheid aanvragen⁹. De overheid stelt een model aanvraagformulier ter beschikking. De bijkomende ingebruikname moet worden gemotiveerd.

In de aanvraag wordt verklaard dat:

- de vestigingsplaats bij de ingebruikname beantwoordt aan de voorwaarden voor de hygiëne, de veiligheid en de woonbaarheid;
- als het om een vestigingsplaats gaat waarin een andere onderwijsinstelling gevestigd is of voordien gevestigd was, het bestuur op de hoogte is van de aanbevelingen of tekorten van de onderwijsinspectie in het meest recente doorlichtingsverslag over de woonbaarheid, de veiligheid en de hygiëne van de gebouwen. In voorkomend geval wordt dat advies ook vermeld;

De Vlaamse Regering neemt een beslissing uiterlijk drie maanden na indiening van de aanvraag. Als de termijn wordt overschreden, is de aanvraag van rechtswege goedgekeurd.

Bij de aanvraag moet het protocol van de onderhandeling in het tussencomité worden gevoegd en, als de instelling deel uitmaakt van een scholengemeenschap, een uittreksel van het proces-verbaal waaruit blijkt dat de aanvraag in overeenstemming is met de afspraken binnen de scholengemeenschap.

De aanvraag voor de ingebruikname van een nieuwe vestigingsplaats (of de uitrol van het aanbod in een bijkomende bestaande vestigingsplaats) om te beantwoorden aan capaciteitsnoden, infrastructuurproblemen of bij een verhuis, gebeurt op dezelfde manier. Ook dan moet worden aangegeven over welk aanbod op welke plaats het gaat. Die verkorte procedure – het gaat tenslotte niet om een programmatie – kan op elk moment van het schooljaar worden opgestart.

Communicatie over structuuronderdelen

Instellingen moeten in hun communicatie naar ouders, leerlingen en personeel en bij de studiebekrachtiging telkens minstens (ook) de officiële benaming van de structuuronderdelen gebruiken. Dat belet niet dat vakken worden geclusterd. Maar te allen tijde moet voor iedereen duidelijk zijn welke vakken onder die clustering schuilgaan. Op overtredingen staan sancties (inhouding of terugvordering van werkingsmiddelen).

⁸ Zo werd de maatregel ons toegelicht; letterlijk zegt de tekst van het amendement: '(...) wordt de uitbreiding door het schoolbestuur van een vóór het schooljaar 2021-2022 geprogrammeerd structuuronderdeel naar een of meer bestaande vestigingsplaatsen van de school niet als een nieuwe programmatie beschouwd indien alle vestigingsplaatsen van die school gelegen zijn binnen een gemeente die minder dan 70.000 inwoners telt.'

⁹ In het voltijds gewoon secundair onderwijs (dus) samen met de programmatie van de structuuronderdelen die er zullen worden aangeboden.

Overcapaciteitsgroep

Leerlingen met een verslag worden een overcapaciteitsgroep in het gewoon secundair onderwijs. Het geeft scholen de mogelijkheid een leerling met een verslag¹⁰ alsnog in te schrijven, ook al werd de capaciteit bereikt; voor volgend schooljaar konden ze dat overigens al sinds 18 juni 2018.

Overdracht van gegevens tussen scholen

Er wijzigt wat aan, minstens, de formulering van de voorwaarden waaronder gegevens worden overgedragen als een leerling van school verandert:

- de gegevens hebben enkel betrekking op de leerlingsspecifieke onderwijsloopbaan, meer bepaald de essentiële gegevens die de studieresultaten en de studievoortgang van de leerling bevorderen, monitoren, evalueren en attesteren;
- de overdracht gebeurt enkel in het belang van de leerling op wie de onderwijsloopbaan betrekking heeft;
- tenzij de regelgeving de overdracht verplicht stelt, gebeurt de overdracht niet als de betrokken personen er zich expliciet tegen verzetten na, op hun verzoek, de gegevens te hebben ingezien;
- een kopie van het verslag of gemotiveerd verslag van een CLB in het kader van het decreet *betreffende maatregelen voor leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften* moet worden overgedragen door de oude school aan de nieuwe. Het CLB dat verbonden was aan de oude school moet een kopie van het verslag of gemotiveerd verslag overdragen aan het CLB dat verbonden is met de nieuwe school. Ouders kunnen zich daar niet tegen verzetten;
- het schoolbestuur of zijn gemandateerde is verwerkingsverantwoordelijke voor de verwerkingen van de persoonsgegevens voor de duur waarvoor ze bewaard moeten worden;
- het centrumbestuur van het CLB (of zijn gemandateerde) dat het verslag of gemotiveerd verslag heeft opgesteld, is verwerkingsverantwoordelijke voor de verwerking ervan (ook bij de voorbereiding van het (gemotiveerd) verslag). Het centrumbestuur van het overnemende CLB of zijn gemandateerde is verwerkingsverantwoordelijke voor de verwerkingen na ontvangst van het verslag of gemotiveerd verslag.

Voordrachtgevers

Voor de schooljaren 2020-21 tot 2024-2025 (1 september 2020-31 augustus 2025) wordt de mogelijkheid in het voltijds gewoon secundair onderwijs om voordrachtgevers in te zetten verruimd: het aantal wekelijkse lestijden dat wordt omgezet kan tot 4 gaan in alle graden en structuuronderdelen, op de structuuronderdelen van het studiegebied Ballet, het structuuronderdeel Integrale veiligheid en het structuuronderdeel Defensie en veiligheid¹¹ na, waar het tot 6 lestijden kan.

¹⁰ Dat toegang verschaft tot het buitengewoon onderwijs.

¹¹ Zie [Op Stapel 2020-11](#) van 25 juni 2020.

HBO₅-verpleegkunde

De onderwijsinspectie wordt weer bevoegd voor de doorlichting van de opleiding HBO₅-verpleegkunde. Ze oefent die bevoegdheid uit in samenwerking met de accreditatieorganisatie (NVAO). De inspectie en de accreditatieorganisatie leggen daarvoor een beoordelingskader vast, gebaseerd op de kwaliteitscriteria in het hoger onderwijs én het referentiekader onderwijskwaliteit voor de onderwijsinspectie.

Buitengewoon secundair onderwijs OV4

Programmatieaanvragen voor structuuronderdelen (dual en niet-dual) in OV4 volgen voortaan (voor programmaties vanaf 2021-22), de regels voor de programmatie in het gewoon secundair onderwijs: structuuronderdelen die in het gewoon onderwijs vrij programmeerbaar zijn, zijn het ook in OV4; structuuronderdelen die in het gewoon onderwijs door de Vlaamse Regering moeten worden goedgekeurd, moeten ook in OV4 door de Vlaamse Regering worden goedgekeurd.

Vrije programmaties worden gemeld uiterlijk bij de opstart van het structuuronderdeel. De programmaties die de Vlaamse Regering moet goedkeuren, moeten worden aangevraagd uiterlijk **twee maanden** (verlengd met vakantieperiodes) vóór de oprichting; de Regering beslist binnen **twee maanden**. De aanvraag moet het protocol bevatten van de onderhandelingen in het tussencomité van de scholengroep en een uittreksel van het proces-verbaal waaruit blijkt dat de programmatie in overeenstemming is met de afspraken binnen de scholengemeenschap waarvan de school (in voorkomend geval) deel uitmaakt.

Uitzonderingen op de overname van de programmatieregels uit het gewoon onderwijs zijn:

- het aanbod in type 5; daar moet, zonder programmatie, op elk moment elk structuuronderdeel van de thuischool van de leerling kunnen worden aangeboden;
- het onthaaljaar voor anderstalige nieuwkomers, dat in het buitengewoon onderwijs niet kan worden geprogrammeerd.

Curriculumdossiers

Een curriculumdossier bundelt alle onderwijsdoelen die in het gemoderniseerde secundair onderwijs op een structuuronderdeel van toepassing zijn. Curriculumdossiers worden gezamenlijk ontwikkeld door de onderwijsverstrekkers en (al dan niet) goedgekeurd door de Vlaamse Regering.

Omdat het Vlaams Parlement de eindtermen voor de tweede en derde graad niet tijdig heeft kunnen goedkeuren, worden de curriculumdossiers vertraagd ingevoerd:

- op 1 september 2023 voor het eerste leerjaar van de eerste graad, het eerste leerjaar van de tweede graad en het eerste leerjaar van de derde graad;
- op 1 september 2024 voor het tweede leerjaar van de eerste graad, het tweede leerjaar van de tweede graad en het tweede leerjaar van de derde graad;
- op 1 september 2025: voor het derde leerjaar van de derde graad.

Dat heeft overigens geen gevolgen voor het tijdsplan van de verdere uitrol van de modernisering zelf.

DIVERSEN

Gebarentaal (al dan niet Vlaams)

In de kaderbepalingen over gebarentaal als speciaal onderwijsleermiddel in de diverse niveaudecreten is nog sprake van (enkel) *Vlaamse* gebarentaal. Omdat het in een aantal gevallen ook om een andere variant kan gaan, werd al eerder 'Vlaams' uit de uitvoeringsbesluiten geschrapt. Dat gebeurt nu ook in de niveaudecreten.